

DJUR
VATT
NET

Marit Sahlström

**BONNIER
CARLSEN**



DJUPVATTNET

Copyright © Marit Sahlström 2024

Utgiven av Bonnier Carlsen Bokförlag, Stockholm 2024

Omslag: Sara & Sofia Graphic Design and Art Direction

Omslagsmålning: Jennifer Walton

Sättning: Hanna Säll Everö

Tryck: ScandBook UAB Litauen 2024

ISBN 978-91-7979-371-5



www.bonniercarlsen.se

Till Kasper och Melker

*And all this time I have been lying
Oh, lying in secret to myself
I've been putting sorrow on the farthest place on
my shelf*

...

But I kept running for a soft place to fall

RUNAWAY, AURORA

MOPPEN GÅR IGÅNG på första kicken trots att det var flera veckor sedan han var körde den. Han drar ner hjälmen och ser till att lurarna sitter. Det är lugnt och stilla ute, de flesta jobbar väl eller är i skolan. Han vill inte tänka på det där nu, pallar inte.

Istället låter han långsamt däckena ta sig nerför trottoarkanten och ut på vägbanan, snömodden breder ut sig i gatuhörnen som vitgrå fläckar. Det blåser kallt, tur att han tog på sig handskarna. Musiken pumpar in i hörselgångarna. Gasar upp när han kommer förbi apoteket, det lättar lite i bröstet när han känner hur farten får kroppen att pressas bakåt. Gruset ligger i mönster över asfalten.



Blåvinge

UTANFÖR BILRUTAN BRÅKAR havet stort och blågrått. Det spottar och fräser, vitt högt skum spolar upp över strandkanterna för att sedan dra sig tillbaka. Så långt jag ser går vita gäss över vattnet. Några fåglar glider högt upp i luftströmmarna bland de tunna molnslöjorna. Om jag öppnade fönstret nu skulle den friska havsdoften fylla bilen, tränga ut sommarvärmen och den sunkiga lukten av gamla bananskal och otvättad bil.

Men istället lutar jag pannan mot bilfönstret som är fullt med fettfläckar och fingeravtryck, vill inte tänka på vart vi är på väg eller varför. På golvet vid mina fötter samsas grus och gammalt godispapper. Det fanns en tid när pappa ofta städade bilen, då han tog med oss till biltvätten på helgen och tvättade av alla ytor inuti med våtservetter.

”En bil tappar snabbt i värde om man inte tar hand om den” föreläste han för mig och Simon. Vi tjafsade om vem som skulle få spola med högtryckstvätten, få

det där bruna dammet att bilda åar och vattendrag för att till sist sköljas ner i golvbrunnarna. Men det var länge sedan nu.

Mamma kör, pappa sitter bredvid och fipplar med telefonen. Ingen säger något, särskilt inte Simon. Trots att det är på grund av honom som vi är här.

Så svänger bilen av, bort från havets öppna horisont och in på den smala grusvägen jag känner så väl. Träden tätnar och till slut går det inte ens att skymta himlen där ovanför. Vi är omringade av ett grönt tak, en dold tunnel av skog. Det grönskimrande ljuset kastar skuggor över vägen, en känsla av skymning trots att det är dag.

Efter någon kilometer kommer vi fram till de gamla gravkullarna, här brukade vi alltid stanna till. Simon och jag kastade oss ut, tävlade om vem som först hann upp på höjden. Han var snabbare än mig, men ibland lät han mig vinna.

Där uppifrån ser man ut över hela dalgången, den mörka cirkeln som är sjön, de röda husen i en halvmåne runtom och bakom ligger skogen och de blå bergen. Vi brukade stå där och dra in lukten av mossa och gräs, först då kändes det som sommarlov.

Bilen saktar ner, kanske bromsar mamma av gammal vana eller så är det bara en tillfällighet. Jag sneglar på Simon, den svarta luvan omringar huvudet som han

lutat bakåt mot ryggstödet, lägger ansiktet i skugga. Han tittar inte ens ut.

”Nu är det inte långt kvar.”

Mammas röst, den där spända tonen som låtsas att allt är precis som det ska. Men oron skär igenom, som gaffelskrap mot en porslinstallrik.

”Mm”, svarar jag.

”Kan du sätta på mer AC, det är sjukt varmt härinne”, pustar hon, pappa böjer sig fram och vrider upp fläkten.

Simon är fortfarande tyst. Det är hans roll nu för tiden, att vara den som vi tassar runt. Den alla hela tiden tänker på men som själv inte deltar, i alla fall inte frivilligt.

”Morfar har lovat laga middag ikväll”, fortsätter mamma.

”Då är vi varnade, kanske blir det soppa av alltihop”, ler pappa och tittar i backspegeln efter en reaktion från oss. Jag försöker skratta men det låter mest som ett hest väsande.

I ögonvrån ser jag något vitt som blänker till i träden, jag lutar mig fram mot rutan för att se bättre. Ljusa smala föremål fladdrar mellan grenarna, de hänger ihop som i ett mönster. Det ser ut som benbitar. Under trädet skymtar jag något, är det en hund? Men den är mindre och vit runt nosen, det är en räva. Den står stilla och det ser ut som om den ser rakt på mig, nästan som

om den vill mig något. Jag vänder mig mot brorsan.

”Simon, kolla!”

Han reagerar inte ens. När jag tittar tillbaka mot skogen är räven försvunnen och allt ser ut som vanligt igen, mörkgröna vajande grenar.

”Vad sa du, Milo?” Pappas röst från framsätet.

”Inget.”

Jag måste ha inbillat mig.

Den gröna sommarskogen öppnar upp sig och där ligger Djupvattnet, den stora kratern som numera är en sjö. Det sägs att det var en meteorit som sprängde sig ner i berget och skapade ett enormt djup fullt av sprickor och hålrum, där vattnet sedan rann in och tog över. Ingen har lyckats mäta hur djupt det är. Morfar brukar berätta om vad Djupvattnet gömmer, trasiga kylskåp och sopor. Allt roddes ut och slängdes överbord. Det var innan man hade koll på sopsortering och miljö.

Trots att havet egentligen inte ligger så långt bort hejdas de friska havsvindarna av bergen och når inte hit. Luften känns ofta tryckande, syrefattig. Byn heter samma sak som sjön, Djupvattnet. På håll påminner husen om hotellen i Monopol, röda rektanglar utkastade i naturen, och Sirkkas vita hus. Morfars tegeltak blänker till där framme bakom sista kröken.

I samma stund som jag öppnar bildörren slår tystnaden emot mig, inget buller eller motorljud. Bara det svaga suset från höga träd och fågelsång. Jag ryser till trots att det är varmt, drar ner kepsen och går fort mot huset. Mamma ropar bakom mig att jag ska hjälpa till att ta mina grejer men jag låtsas inte höra, tar den slitna trätrappan i två steg, och precis när jag ska knacka så öppnas dörren. De där bruna snälla ögonen med vildvuxna ögonbryn, till och med ur näsan växer det långa vita hårstrån. Mamma säger att han måste använda nästrimmern hon gav honom i julklapp men än verkar det inte ha hänt.

”Milo!” Morfar drar in mig i sin famn där i hallen. Lukten av inrökt tröja och Dubbeldusch, jag blundar och för en sekund känns det som om allt är som det ska, att det är ett vanligt sommarlov och att vi ska åka hem till lägenheten igen om några veckor.

Mamma öppnar dörren och släpper trött ner väskorna på golvet.

”Milo, kom igen! Du får också hjälpa till att bära in grejer. Hej pappa.” Hon drar med tröjärmen över pannan för att få bort svetten innan hon kramar om morfar.

”Gud, vad det luktar rök härinne!”

”Hej på dig också, gumman”, säger morfar och mamma suckar innan hon går ut till bilen igen.

På hallgolvet står morfars storstövlar och träskor

på rad, samma jacka som han alltid haft hänger på kroken, den slitna gula fiskejackan. Jag ser upp mot övervåningen.

”Vilket rum kan jag ta?” frågar jag.

”Ta vilket du vill du”, svarar morfar.

Vi brukar egentligen alltid lotta så det ska bli rättvist. Jag ser ut genom dörren mot Simons tunna gestalt som långsamt rör sig över uppfarten mot oss.

”Då tar jag det gröna!”

Innan han hinner säga något mer skyndar jag upp för trappan med min stora bag.

Det gröna rummet är större och har fönster mot skogen, det är dessutom alltid svalare på sommaren än det blå. Morfar har lovat att inte röka inne när vi är här, men lukten sitter i väggarna. Det gör mig inget, jag tycker om det. Snabbt drar jag upp lakanen ur väskan och slänger dem på sängen för att paxa rummet. Mamma har packat X-Men-lakanen. Egentligen är jag för gammal för dem men här spelar det inte någon roll, ingen kommer att se dem ändå.

Simon stannar utanför den öppna dörren och ser på mig. Hans trötta ledsna ögon, de långa tröjärmarna hänger ner över händerna. Plötsligt skäms jag.

”Du kan ta det här rummet”, säger jag. ”Jag menar, du är ändå äldst och så.”

”Jag bryr mig inte”, svarar han med entonig röst.

”Nehej, då kan du dela säng med morfar då”, säger

jag och skakar hårdhänt ut resten av kläderna från väskan över sängen. ”Om du inte bryr dig.”

”Då skulle jag dö av nikotinförgiftning eller av hans snarkningar”, svarar Simon innan han går in i det blå rummet och smäller igen dörren.

Det är konstigt att man kan sakna någon som är så nära.

Jag lägger laptoppen på skrivbordet, musen, musmattan och mikrofonen. Fast jag vet att jag typ inte kommer att kunna använda det, här finns inget bra nät.

Så mycket snack om att alla ska ha fungerande bredband, men här funkar knappt mobilnätet. Det brukar mamma ta upp, speciellt när hon druckit vin, då babbalar hon om den bortglömda glesbygden. Säger att politikerna inte fattar hur folk härute har det. Pappa säger att det är för att mamma är orolig för att morfar ska skada sig och inte ens kunna ringa efter en ambulans.

Det står en vit trästol framför skrivbordet, jag saknar redan min mjuka svarta gamingstol.

Jag ser ut genom fönstret, skymtar stigen som leder upp mot skogen, byggnaderna längre ner. Här är alla hus gigantiska, i några bor det barnfamiljer men i vissa bor det bara en person, som i morfars och Sirkkas. Vi fyra trängs i en liten lägenhet i stan, fram tills nu då. Sommaren som ligger framför mig känns oändlig och inte på ett positivt sätt.

Mamma står och fixar i hallen, hon ser upp på mig när jag åker nerför ledstången och landar precis framför henne. Hon stryker över mitt vita ärr i pannan.

”Minns du när du fick det? Ditt Harry Potter-märke.”

”Mm”, säger jag och drar mig undan. När jag var liten trodde jag att det där ärrret kanske betydde att jag var the chosen one, men nu vet jag att det inte var så. Eller chosen till att messa upp allt i så fall.

”Spelade ingen roll hur många gånger jag sa till dig och Simon att ni inte skulle åka på ledstången. Ni kunde ändå inte låta bli.” Hon ler sorgset och skakar på huvudet. ”Tur att morfar hade tejp så vi kunde få ihop såret.”

Pappa packar upp i det stora sovrummet, hans breda rygg som lyfter ut plagg efter plagg och noggrant lägger dem på sängen.

I köket står morfar och ser ut genom fönstret, solen slår ner genom molnen och skapar ett kraftigt ljus över vattnet. Han vänder sig mot mig när jag kommer.

”Ser du? Din mormor sa alltid att när ljuset skiner så där är det Gud som säger att något bra ska hända, goda krafter är i rörelse.”

Mormor var religiös, när vi föddes fick vi ärva var sitt silverkors efter henne, de är snirkliga och vackra. Jag har aldrig haft det på mig, men det ligger i en liten smyckesask därhemma.

”Låt bli att pracka på Milo det där med Gud nu, pappa”, säger mamma och ställer ner matkassarna på golvet med en smäll.

”Han kan nog bestämma själv vad han tror på”, säger morfar och blinkar till mig.

Mamma höjer ögonbrynen och tittar på morfar.

”Jaja”, säger morfar.

Mamma vänder på klacken och går ut till bilen igen med hårda steg.

”De är lika varandra på det där sättet.” Morfar tar en klunk ur kaffekoppen. ”Din mamma och mormor, blir snabbt irriterade men lugnar sig lika fort.”

”Som gejsrar”, säger pappa som kommit ut ur sovrummet. ”Ena sekunden spottar de ur sig hetvatten för att i nästa vara helt stilla. Bäst jag går och hjälper till i alla fall.”

”Vill du ha lite kaffe du också?” frågar morfar.

”Kan ta lite”, svarar jag.

”I lillkoppen?” Han tittar finurligt mot mig.

”Mm.”

Jag och Simon har varsin liten kopp hos morfar som vi brukar dricka kaffe ur, med väldigt mycket socker och grädde. Det började redan när vi var små och var här själva på somrarna. En hemlighet vi tre hade ihop. Morfars gamla händer darrar lite och koppen hoppar på fatet, jag böjer mig fram för att ta emot den så att den inte ska falla i golvet.

”Det här är Simons kopp, han kanske vill ha sin. Min är den med guldkant.”

Morfar tittar osäkert på mig, jag fattar att det inte är lätt att komma ihåg vems som är vems.

”Jaha, då tar jag väl fram din kopp då. Den är också här någonstans.”

Det knarrar från kökssoffan när jag sätter mig, som vanligt står den lilla näverasken med sockerbitar på bordet. När jag fyllt på med grädde är koppen så full att den inte går att lyfta, jag får sörpla direkt från den där den står på bordet.

”Jaså, inte visste jag att jag fått hem en kattunge”, ler morfar.

Ute är det varmt trots att det är kväll, luften dallrar över grusgången. Humlorna surrar, det doftar starkt av blommor och gräs. Morfar går runt och visar oss trädgården, mamma och pappa nickar och säger ”åh vad fint”, ”aha du flyttade pionen dit” och så vidare. De gör alltid den här rundvandringen när vi kommit fram, så jag är van. Framför mig flyger en fjäril, den är liten och fladdrar snabbt med sina tunna ljusblå vingar.

”Är blåvingen den första fjärilen du ser?” frågar morfar samtidigt som han tänder en cigarett. ”Då kommer det bli en fin sommar.”

Bara för att vi bor i stan tror morfar att det inte

finns några djur där överhuvudtaget, som om det vore ett hav av asfalt och betong. Han har alltid sagt att den första fjärilen man ser bestämmer hur sommaren kommer att bli. Är det en blåvinge eller citronfjäril kommer det att bli en bra sommar, är det en nässelfjäril blir den dålig. Jag såg såklart en nässelfjäril först, stor och tung precis vid mina fötter på skolgården några dagar före skolavslutningen. Inte för att det förvånade mig, jag visste redan att det skulle bli en pissommar.

När vi ska lägga oss går jag in i Simons rum. Han har inte ens packat upp, den svarta Adidasväskan ligger slängd mitt på golvet som ett övergivet husdjur. Själven ligger han på rygg i sängen och glor på telefonen.

”Är det okej med det här rummet då?” frågar jag.

”Vågar du inte sova ensam, eller?” Han låter inte ens retsam, bara trött.

”Jo, det är klart. Undrade bara eftersom du inte ens packat upp.”

Simon ser på mig. Trots att sommaren hittills har varit sjukt solig är han fortfarande blek.

”När du var liten smög du alltid in till mig på natten”, säger han.

”Inte alltid.”

”Men ofta. Kommer du ihåg när jag lurade dig att det fanns en gammal död tant på lilla toaletten? Du kissade på dig i flera veckor efter det.”

”Ja, och på den tiden var du normal!” Min röst är gäll.

Simon vänder ryggen mot mig och sätter igång ett klipp på hög volym. Varför kan jag inte bara hålla käft?

Förr var vi jämt i varandras rum, snackade och spelade. När vi var små delade vi till och med rum hemma. När jag vaknade på natten kunde jag höra hans lugna andetag på överslafen i våningssängen, det knakade i den lilla trästegen när jag klättrade upp. På morgnarna brukade jag smyga tillbaka ner till min säng och väcka honom genom att sticka upp tårna mellan plankorna.

På den tiden var golvet i vårt rum fullt av legobyggen, mamma klagade på att dammet tog över men vi vägrade städa. Allt behövde vara just så som det var, våra städer, gubbar och vapensamlingar. När vi kom hem från skolan fortsatte vi bara leka.

Vi bråkade såklart, Simon slog mig med en sko i huvudet en gång och jag bet honom i ryggen så att det gick hål. Han fick åka till akuten och ta en stelkramps-spruta och mamma var sjukt arg på mig. Men vi hade ändå varandra hela tiden.

Nu känns det konstigt att tänka på att jag brukade klättra upp i hans säng. De få gånger jag kommer in i hans rum nu för tiden luktar det instängt, svett och gammal yoghurt. Minns inte när jag rörde honom senast. Det är som om hans kropp är en isstod ingen

av oss i familjen längre vågar ta i, som om vi är rädda att han ska börja smälta och försvinna då.

Klockan är elva när jag kryper ner under täcket. Golv-lampan vid garderoben är tänd även om det egentligen inte behövs då nätterna är ljusa. Mamma knacker på, madrassen sviktat under hennes tyngd när hon sjunker ner på sängkanten.

”Hjärtat, hur känns det att vara här då?”

”Okej.”

”Jag tror det blir bra ändå.”

Hon drar upp täcket och stoppar om mig som när jag var liten, jag låter henne göra det.

Hon har blivit smal, mörk under ögonen, rynkorna vid munnen är djupare, hela hon ser äldre ut, sliten. Det långa röda håret har blivit tunt och stripigt, jag tror att hon har slutat gå till frisören.

”Imorgon kan vi gå en tur i skogen, blåbären har kommit sa morfar”, ler hon och lägger huvudet på sned, som hon alltid gör när hon försöker få med mig på något.

”Och frivilligt bli myggmat menar du?”

”Lite mygg har ingen dött av.”

”Jo, mamma”, svarar jag. ”Lite mygg har miljarder dött av.”

”Bra försök, men här finns ingen malaria.” Hon och nyper mig mjukt i kinden. ”God natt nu, gubben.”

Jag gillar verkligen inte insekter som sprider sjukdomar, som mygg och fästingar.

”God natt”, mumlar jag tillbaka.

Hon skjuter till dörren, men stänger den inte helt.

Mörkret från korridoren trycker sig in genom öppningen och lägger sig i en svart rektangel över trasmatan. Kudden är ojämn, jag försöker trycka ihop de där lösa bollarna men ger upp till slut.

Om jag var hemma skulle jag inte ens ha gått och lagt mig nu, jag skulle suttit i min gamingstol med lurarna på och spelat.

Mamma tjarar alltid om hur dumt det är att vända på dygnet. Men just den här tiden när alla andra sover och jag sitter framför datorn med ett megaglas O’boy, den är magisk. Att vara helt fri från allt en liten stund, från familjen, skolan och vad alla andra tycker. Bara få kolla klipp i lugn och ro.

Ibland sitter jag bara och slökollar samtidigt som jag snackar med Zeke. Han har två småsyskon som slåss och tjafsar konstant så hans enda lugna tid är på nätterna när de sover. Hemma hos Zeke ligger det kläder, leksaker och flingpaket överallt. Jag tycker om att vara där, det är lätt att smälta in där i röran, glida in bland alla aktiviteter och falukorvsluncher.

Jag berättar nästan allt för honom, allt som det går att berätta om i alla fall. Vissa saker blir familjehemligheter även om man inte vill det.

Zeke har dessutom den sjukaste humorn vilket gör att vi helt kan spåra ur när vi sätter igång. Han skulle kunna köra standup för han är så bra på att härma andra, än så länge är det mest jag som är publiken.

Nu kommer jag säkert inte att kunna spela med honom på flera veckor. Mamma har sagt att jag kan köra på hennes telefonnät om morfars internet krånglar men det går inte att spela med det. Nu ska jag ligga här med världens knöligaste kudde istället, just my luck.



Älvtårar

DET ÄR TORRT i munnen när jag vaknar, lukten av nyklippt gräs. En gräsklippare drar omkring utanför fönstret, säkert pappa. Han älskar att klippa gräs. Morfar står troligtvis och tittar på så att pappa inte råkar klippa några blommor. Han envisas med att vilja ha små blomöar kvar mitt i allt.

När solen skiner på den blå rullgardinen lägger det sig ett mörkblått dis över rummet. Svagt minns jag en dröm, en lång vit korridor. Det är något djupt obehagligt med den där korridoren, med de stora breda dörrarna på sidorna. Snabbt tar jag upp mobilen från nattduksbordet, måste tänka på något annat. Inget mess från Zeke än, han sover säkert fortfarande. Gräsklipparen hackar till och tystnar, steg över gruset.

Toaletten på övervåningen har snedtak, nu för tiden måste jag böja mig för att inte slå i huvudet. Väggarna är ljusgröna och den lilla tavlan med älgen som har en prinsessa på ryggen hänger vid fönstret. Som vanligt ligger den vita hårda tvålen och badar i mojs i sin